

Vandretur nr. 7: Thors Skov, Dyrehaven og Hestehave

Århus Kommune

Naturforvaltningen

Magistratens 2. Afdeling

Busstoppested

P-plads

Kiosk

Fortidsminder

Ruteforslag

Forbindelse til andre ruter

Samlet rutelængde:

3,1 km

Tilgrænsende tur-
forslag:

Nr. 8 [Forstbotanisk Have, Hf. Skovlunden og Kirkeskoven](#)
Nr. 9 [Skåde Skov og Thors Skov](#)

Egnet for gangbesværede:

Nej

Om turforslaget

Der er flere indgange til turforslaget afhængig af transportmulighederne. Turen kan f.eks. starte og slutte ved Tømmersporet ved Frederikshøj Kro, hvor buslinje nr. 6 har stoppestedet Kongevejen. Der er ca. 4 km fra Århus midtby til kroen. Hvis man er i bil, er der parkeringsmuligheder ved P-pladsen på Thorsmøllevej.

Thors Skov, Dyrehaven og Hestehaven udgør Marselisborg skovene sammen med Kirkeskoven, Havreballe Skov og Skåde Skov. Det er bynære skove, som er omkranset af bebyggelse mod vest og Århus Bugt mod øst.

Da turforslaget går gennem Dyrehaven, er der garanti for at få hjortevildt at se på nært hold. Turen kan gås i behageligt tempo på ca. en time og et kvarter.

Turen byder på et varieret skovbillede med mange kultur- og naturoplevelser.

Thors Skov

Skovene har gennem tiderne tilhørt kirken, kongen, godset Marselisborg og siden 1896 har Marselisborgskovene været ejet af Århus Kommune. Der er mange fortidsminder i skovene bl.a. gravhøje, stenrøser og oltidsagre. Thors Skov ligger syd for Thorsmøllevej.

Skambækken (1) løber gennem Thors Skov. Selvom Skambækken betyder den korte bæk, har bækken gennem tiderne været drivkraft for hele fem forskellige vandmøller i og ved skoven (Skambæk Mølle, Pouls Mølle, Thors Mølle, Nymølle og Varna Mølle). Med undtagelse af Thors Mølle er møllerne for længst borte, men dammene og navnene findes endnu. Møllerne forarbejdede bl.a. kradsuld, papir, krudt, kobber, korn og huder.

Pouls Dam (2) er en gammel mølledam, der har ligget i tilknytning til Pouls Mølle. Møllen eksisterede fra 1635-1877 og fik sit navn efter en af ejerne. Møllen var en stampemølle (en type vandmølle, hvis hjul drev tykke bjælker, kaldet stampere, lodret op og ned). Stampemøller brugtes bl.a. til valkning (iturivning) af tøj til fremstilling af papir og forarbejdning af vadmel. Pouls Mølle var faktisk Danmarks første papirfabrik. Nord for Pouls Dam fandtes fra 1910-1918 et **friluftsteater (3)** - stedet blev senere brugt til friluftsgudstjenester.

Thors Mølle (4) blev anlagt omkring fra 1637. Omkring år 1900 blev møllen omdannet til traktørsted. Thors Mølle drives stadig som restaurant.

Dyrehaven (5) blev oprettet i 1933 og er på 22 ha. Fra et **højdepunkt (6)** i Dyrehaven er der en dejlig udsigt mod Mols over Nymølle Eng, Varna Dam og Århusbugten. Området er indhegnet og har en fritgående bestand af dådyr samt sikavildt – disse hjortearter stammer fra hhv. Lilleasien og Japan. Der er desuden et særskilt indhegnet område med **vildsvin (7)**. Der er informationstavler om Dyrehaven ved indgangene. Dyrehaven har også sin egen folder og sin egen [hjemmeside](#).

Friluftsscenen (8) blev anlagt i 1948. Der var premiere samme år med Lumbye-vaudevillen Champagnegaloppen med skuespillere som Johannes Meyer og Ellen Gottschalch. På grund af svigtende publikumsinteresse stoppede friluftsforestillingerne i 1958.

I krydset mellem Thorsmøllevej og Ørneredevej ligger den nederste af de gamle mølledamme, **Varnadam (9)**. I 1592 blev der opført en kornmølle, som lå mellem mølledammen og kysten. Møllen lå der frem til 1892. Den blev i 1800-tallet omdøbt til Varna Mølle. Navnet Varna (og Silistria længere syd) skyldes Baron Christian C. N. Gersdorff på Marselisborg, der havde gjort tjeneste som russisk officer på fæstningen Varna ved Sortehavet.

Hestehave

Hestehaven ligger nord for Thorsmøllevej og har tidligere været brugt til græsningsareal for Marselisborggodsets heste. Skoven går i ét med Thors Skov, og det er de samme træarter, som går igen – primært bøg, eg, ask, ahorn og birk. I nærheden af Frederikshøj Kro er der i 1926 plantet cypresser på et lille areal.

Varnapalæet (10) blev opført i 1909 som restaurant med udendørs tribune til koncerter. Palæet var et yndet udflugtsmål, og frem til 1930'erne gik der kystbåde dertil fra Århus. I dag er det kursus-/konferencecenter og restaurant.

På vej mod Frederikshøj Kro passerer en **gravhøj (11)** samt et **hulvejssystem (12)** fra oldtiden. Vejene er dannet ved trafikslid og vanderosion og er svære at datere præcist. I Hestehave er hulvejene velbevarede og visse steder op til 2-3 m dybe.

Siden 1816 har **Frederikshøj Kro (13)** været et velbesøgt traktørsted. Der står en rekonstruktion af kroens gamle musiktribune i Den Gamle By.

Under besættelsen beslaglagde værnemagten store områder af Århus skovene, herunder Thors Mølle og ca. 24 ha af Thors Skov og Hestehave (strækkende sig fra en del af Dyrehaven og næsten til Oddervej). Et stort bunkeranlæg 10 m under jorden blev bygget til centralkommandoen for Jylland; der blev bygget barakker og området blev afspærret og befæstet. Efter krigen var der i en kort periode flygtningelejr for civile tyske flygtninge i området. Bunkerne anvendes nu af Søværnets Operative Kommando.